ח [נ]בָּנָה מְחִיצוֹת עַל הָרִאשׁוֹנָה לְהַקִּיפוֹ עַל יָדָם לְדִירָה, (נו) אֵינוֹ מוֹעִיל. (נז) [ס]וְאִם נִבְלְעוּ הַתַּחְתּוֹנוֹת וְנִשְׁאֲרוּ הָעֶלְיוֹנוֹת מֵאֲלֵיהֶם, (נח) נִתַּר עַל יָדָם. אֲבָל תֵּל יוֹתֵר מִסָּאתַיִם, (נט) וְעָשָׂה מְחִיצוֹת, (ס) אֲפִלּוּ עַל שְׂפָתוֹ, לְדִירָה, (סא) מוֹעִיל, שֶׁהֲרֵי דָּר (סב) בַּאֲוִיר מְחִיצוֹת שֶׁעָשָׂה עַתָּה: ט * [ע]קַרְפֵּף יוֹתֵר מִסָּאתַיִם שֶׁהֵקַף לְדִירָה, (סג) וְנָטַע רֻבּוֹ אִילָנוֹת, אֲפִלּוּ אֵינָם נְטוּעִים (סד) שׁוּרוֹת שׁוּרוֹת, (סה) אֵינָם מְבַטְּלִים הַדִּירָה. * אֲבָל אִם נִזְרַע רֻבּוֹ, (סו) * הַזְּרָעִים מְבַטְּלִים הַדִּירָה (סז) אֲפִלּוּ אֵין בָּהֶם (סח) אֶלָּא (ח) [ח] סָאתַיִם.

נ שָׁם וּכְרַב שֵׁשֶׁת. הָרֹא״ש (עירובין פ״ב סי׳ ד) וְרַמְבַּ״ם פֶּרֶק ט״ז (דשבת ה״ט). ס שָׁם בַּעֲיָא וְנִפְשְׁטָא. ע שָׁם כ״ד (ע״א) כְּרַב נַחְמָן, וְכֵן פָּסַק הָרֹא״ש (שם סי״ב) וְכֵן נִרְאֶה מִדִּבְרֵי רַמְבַּ״ם פֶּרֶק ט״ז (שם ה״ו).

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ט [ח] סָאתַיִם. עַיֵּן בַּאֵר הַיטֵב, וְעַיֵּן בְּשׁוּ״ת חָכָם צְבִי סִימָן נ״ט, וְדַעְתּוֹ בְּגִנָּה זְרוּעָה עֲרוּגוֹת עֲרוּגוֹת, כֵּיוָן שֶׁבְּצֵרוּף הָעֲרוּגוֹת הָרֹב זָרוּעַ, בָּטֵל מִעוּט שֶׁאֵינוֹ זָרוּעַ לְגַבֵּיהָ, דְּרֹב

בַּאֵר הַיטֵב

ט (ח) סָאתַיִם. וְהוּא הַדִּין פָּחוֹת, דְּהַמִּעוּט בָּטִיל לְגַבֵּי הָרֹב וְהָוֵי לֵיהּ נִזְרַע כֻּלּוֹ וְאָסוּר, עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יא) וְטַ״ז (סק״ד) וּבִתְשׁוּבוֹת חָכָם צְבִי סִימָן נ״ט וְסִימָן נ״ז,

בַּאוּר הֲלָכָה

יַעֲקֹב בְּעֵרוּבִין בְּסוּגְיָא זוֹ (ד״ה טח), אֶלָּא שֶׁהוּא (ד״ה האי) חָקַר דְּאָפְשָׁר בְּפוֹרְתָא סַגִּי אוֹ אָפְשָׁר דְּעַל כָּל פָּנִים אַרְבָּעָה (עַל אַרְבָּעָה) טְפָחִים בָּעִינַן דְּהוּא שִׁעוּר מְחִיצָה, עַיֵּן שָׁם. וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי בָּעִינַן רֹחַב שְׁלֹשָׁה וְגָבוֹהַּ עֲשָׂרָה, כְּהַהִיא דְּעַמּוּד, וְאָפְשָׁר דְּהוּא סְבִירָא לֵיהּ דַּעֲדִיפֵיהּ מֵעַמּוּד, מִכָּל מָקוֹם מְחַוַּרְתָּא כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ. **וְעַיֵּן בִּגְאוֹן יַעֲקֹב** (ד״ה טח) **שֶׁכָּתַב דְּעַד כָּאן לֹא פְּלִיגִי רַבָּה וְרָבָא אֶלָּא בְּטָח בְּטִיט אַחַר כָּךְ, וּכְדֵי לְהַתִּיר אֶת הַקַּרְפֵּף, דְּבָזֶה סְבִירָא לֵיהּ לְרָבָא דְּאִי אָפְשָׁר לְהַתִּיר קַרְפֵּף הַנֶּאֱסָר אֶלָּא בְּשֶׁיָּכוֹל לַעֲמֹד עַל כָּל פָּנִים בִּפְנֵי עַצְמוֹ, אֲבָל אִם בִּשְׁעַת עֲשִׂיַּת הַכֹּתֶל טָח בְּטִיט, מֻתָּר לְכֻלֵּי עָלְמָא, וַאֲפִלּוּ בְּאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲמֹד בִּפְנֵי עַצְמוֹ, דְּדָמְיָא לְכֹתֶל עָב, עַיֵּן שָׁם, וּמִסְתַּבְּרָא כְּוָתֵיהּ.** אָכֵן מַה שֶּׁחִדֵּשׁ עוֹד שָׁם שְׁנֵי דִּינִים בְּעִנְיָן זֶה יֵשׁ לְעַיֵּן בָּזֶה:

ט * **קַרְפֵּף יוֹתֵר מִסָּאתַיִם שֶׁהֵקַף לְדִירָה וְכוּ׳. וְאִם הוּא רַק בֵּית סָאתַיִם, אֲפִלּוּ נִזְרַע כֻּלּוֹ מֻתָּר לְטַלְטֵל בְּכֻלּוֹ, בְּכֵלִים שֶׁשָּׁבְתוּ בְּתוֹכָן, דְּאַף שֶׁהַזְּרָעִים מְבַטְּלִי שֵׁם דִּירָה, הֲרֵי בְּשֶׁטַח שֶׁהוּא רַק בֵּית סָאתַיִם לֹא בָּעִינַן כְּלָל שֶׁיְּהֵא מֻקָּף לְדִירָה [וּמִסְתַּבְּרָא דַּאֲפִלּוּ אִם לֹא הֻקַּף כְּלָל לְשֵׁם דִּירָה גַּם כֵּן מֻתָּר אַף שֶׁהַזְּרָעִים בְּתוֹךְ הַקַּרְפֵּף], וְכָל זֶה לְעִנְיַן כֵּלִים שֶׁשָּׁבְתוּ בְּתוֹכָן, אֲבָל כְּלֵי הַבַּיִת לְהַקַּרְפֵּף אוֹ מִקַּרְפֵּף לַבַּיִת, אָסוּר,** דְּכֵיוָן דְּנִתְבַּטֵּל מִמֶּנּוּ שֵׁם דִּירָה עַל יְדֵי הַזְּרָעִים, קַרְפֵּף וּבַיִת שְׁתֵּי רְשֻׁיּוֹת הֵן, **וַאֲפִלּוּ הוּא פָּחוֹת מִבֵּית סָאתַיִם גַּם כֵּן דִּינָא הָכִי,** כֵּן מִתְבָּאֵר מִדִּבְרֵי הָרֹא״ש (שם סי׳ ב) וְכֵן פָּסַק הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ לְקַמֵּיהּ בְּסָעִיף י׳, וְשֶׁלֹּא כְּדַעַת הָרַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל הַמּוּבָא בַּתּוֹסָפוֹת יְשָׁנִים דַּף כ״ג עַמּוּד ב׳ (ד״ה נזרע) דִּבְבֵית סָאתַיִם הַזְּרָעִים לֹא מְבַטְּלִי שֵׁם דִּירָה:

* **אֲבָל אִם נִזְרַע וְכוּ׳. עַיֵּן בִּתְשׁוּבַת דְּבַר שְׁמוּאֵל** (סי׳ רנט) **שֶׁמְּצַדֵּד לְהָקֵל בְּעִיר מֻקֶּפֶת חוֹמָה שֶׁשָּׁם אֵין זְרָעִים שֶׁבְּתוֹךְ הָעִיר מְבַטְּלִי לְהָקֵף דִּירָה שֶׁל חוֹמָה [וּמִיָּרֵי בְּמָקוֹם שֶׁהַבָּתִּים נִבְנִים מִתְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ הִקִּיפוּ בְּחוֹמָה, דְּהָוֵי הֻקַּף לְדִירָה,** וְכַמְבֹאָר בְּסִימָן ת״א וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בְּסֵפֶר מוֹר וּקְצִיעָה], **וְהֶחָכָם צְבִי הָעְתִּיק דְּבָרָיו בְּסִימָן נ״ט, וְאַף שֶׁמִּתְּחִלָּה גִּמְגֵּם בִּדְבָרָיו, אַף עַל פִּי כֵן לְבַסּוֹף הִסְכִּים עִמּוֹ בִּשְׁעַת הַדְּחָק שֶׁאִי אָפְשָׁר בְּשׁוּם אֹפֶן לְתַקֵּן שֶׁלֹּא יִכָּשְׁלוּ רַבִּים, וְאַחֲרָיו הֶחֱזִיק בְּנוֹ הַגָּאוֹן יַעְבֵּ״ץ בְּמוֹר וּקְצִיעָה. וְנִרְאֶה דְּמִיָּרֵי שֶׁאֵין מָקוֹם הַזָּרוּעַ גָּדוּר בִּמְחִיצוֹת אֶלָּא פָּרוּץ לְחוֹמַת עִיר, דְּאִי לָאו הָכִי בְּוַדַּאי לֹא מְהַנֵּי הֻקַּף שֶׁל חוֹמָה,** כֵּיוָן שֶׁאֵין הַחוֹמָה מְחִיצָה שֶׁל מָקוֹם הַזָּרוּעַ אֶלָּא יֵשׁ מְחִיצוֹת אֲחֵרוֹת, וְהַזְּרָעִים מְשַׁוִּים לְאוֹתָם מְחִיצוֹת כִּמְחִיצוֹת שֶׁלֹּא נַעֲשׂוּ לְשֵׁם דִּירָה, בְּוַדַּאי אָסוּר, וְאַף דִּבְמוֹר וּקְצִיעָה מַשְׁמַע שֶׁלֹּא כִּדְבָרֵינוּ, לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי נִרְאֶה הַדָּבָר פָּשׁוּט כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי, אַחַר כָּךְ מָצָאתִי בְּסֵפֶר בֵּית מֵאִיר (ס״א ד״ה לסעיף הנ״ל) [בְּמַה שֶּׁכָּתַב אוֹדוֹת הַפְּרִי תְּבוּאָה (סי׳ ט)] שֶׁכָּתַב גַּם כֵּן בְּהֶדְיָא כִּדְבָרֵינוּ. וּבִפְרָט שֶׁעִקַּר קֻלָּא דְּהֶקֵּף חוֹמָה אֵינוֹ דָּבָר בָּרוּר כְּלָל, שֶׁעִקַּר סְמִיכָתָם הוּא אַשִּׁיטַת הָרֹא״ש (שם סי׳ ב) וְהַמָּרְדְּכַי (סי׳ תפה) דְּאָפְשָׁר גַּבֵּי חָצֵר לֹא נִתְבַּטְּלוּ כְּלָל הַמְּחִיצוֹת מִשּׁוּם זְרָעִים, וְאַף שֶׁבַּטּוּר הֶחְמִיר בַּדָּבָר, הֵינוּ לְחֻמְרָא בְּעָלְמָא, וְסוֹבְרִים דְּהֶקֵּף שֶׁל חוֹמָה עָדִיף טְפֵי, עַיֵּן שָׁם בֶּחָכָם צְבִי וּבְמוֹר וּקְצִיעָה שֶׁמְּבֹאָר כִּדְבָרֵינוּ, אָכֵן לְפִי מַה שֶּׁהֵבֵאנוּ בְּשַׁעַר הַצִּיּוּן שֶׁפַּשְׁטוּת דִּבְרֵי כַּמָּה רִאשׁוֹנִים שֶׁאֵין שׁוּם חִלּוּק בֵּין קַרְפֵּף לְחָצֵר, דְּקַרְפֵּף שֶׁהֻקַּף לְדִירָה נַמִּי חָצֵר גָּמוּר הוּא, וְאַף עַל פִּי כֵן זְרָעִים מְבַטְּלִי לִמְחִיצוֹת דִּידֵיהּ, וְהוּא הַדִּין חָצֵר מַמָּשׁ, וּלְפִי זֶה מְנָא לֵיהּ לְהָקֵל בְּחוֹמָה מַמָּשׁ, **וְגַם בְּסֵפֶר מֵאֲמַר מָרְדְּכַי** (ס״ק יד) **וּבְסֵפֶר (שִׁיּוּרֵי) [מַחֲזִיק] בְּרָכָה** (סק״ב) **אֵין דַּעְתָּם נוֹחָה לְהָקֵל אַף בְּהֶקֵּף שֶׁל חוֹמָה, לָכֵן עַל כָּל פָּנִים אֵין לְהָקֵל יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁכָּתַבְנוּ לְמַעְלָה:**

* **הַזְּרָעִים מְבַטְּלִין הַדִּירָה. לֹא נִתְבָּאֵר בַּפּוֹסְקִים אִם הַזְּרָעִים מְבַטְּלִין לְגַמְרֵי הַמְּחִיצוֹת שֶׁל דִּירָה וְאִם כֵּן אֲפִלּוּ בְּסוֹף הַקַּיִץ שֶׁכְּבָר הוֹצִיאוּ הַזְּרָעִים מִכָּל מָקוֹם אָסוּר לְטַלְטֵל שֶׁהֲרֵי הַזְּרָעִים בִּטְלוּ אֶת הַהֶקֵּף שֶׁהָיָה לְשֵׁם דִּירָה,** וְאִם כֵּן אִם יִרְצֶה לְטַלְטֵל צָרִיךְ לִפְרֹץ בַּכֹּתֶל עֶשֶׂר אַמּוֹת וְלַחֲזֹר וְלִגְדֹּר לְשֵׁם דִּירָה וְכַמְבֹאָר בְּסָעִיף ב׳, **אוֹ אָפְשָׁר דְּהַזְּרָעִים אֵינָם מְבַטְּלִים אֶת הַהֶקֵּף שֶׁל דִּירָה, אֶלָּא דְּהַהֶקֵּף שֶׁל דִּירָה אֵינוֹ מוֹעִיל כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ בּוֹ זְרָעִים מִשּׁוּם דְּאֵין אָדָם דָּר בִּזְרָעִים, וְתֵכֶף שֶׁנִּסְתַּלְּקוּ הַזְּרָעִים חָזַר הַקַּרְפֵּף לְהָתֵּרוֹ שֶׁהֻקַּף מִתְּחִלָּה לְדִירָה** [וּמִמַּה דְּקַיְימָא לָן בְּנִבְלְעוּ הַתַּחְתּוֹנוֹת וְהָעֶלְיוֹנוֹת קַיָּמוֹת דִּמְהַנֵּי, אַף דִּבְעַת שֶׁנַּעֲשׂוּ לֹא הוֹעִילוּ כְּלָל, מִכָּל מָקוֹם לְבַסּוֹף כְּשֶׁנִּסְתַּלְּקוּ הַתַּחְתּוֹנוֹת מוֹעִילוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת, וְאִם כֵּן הוּא הַדִּין הָכָא אַף דִּבְעַת הַזְּרָעִים לֹא הוֹעִילוּ הַמְּחִיצוֹת, כְּשֶׁנִּסְתַּלְּקוּ מְהַנֵּי. אֲבָל בֶּאֱמֶת אֵין רְאָיָה, דְּהָתָם לֹא בִּטְּלוּ מֵעוֹלָם הַתַּחְתּוֹנוֹת לְהָעֶלְיוֹנוֹת, אֶלָּא דִּבְעַת שֶׁהָיוּ הַתַּחְתּוֹנוֹת הָיוּ הָעֶלְיוֹנוֹת לְלֹא הוֹעִיל, וְעַל כֵּן כְּשֶׁנִּסְתַּלְּקוּ הַתַּחְתּוֹנוֹת נִשְׁאֲרוּ הָעֶלְיוֹנוֹת שֶׁהֻקְּפוּ לְדִירָה עַל מַדְרֵגָתָן, מַה שֶּׁאֵין כֵּן כָּאן אָפְשָׁר שֶׁהַזְּרָעִים מְבַטְּלִי לְהַדִּירָה וּכְדִלְקַמָּן]. וּמִלְּשׁוֹן הָרַשְׁבָּ״א בַּעֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ (ג ג קמג) שֶׁכָּתַב שֶׁהַזְּרָעִים

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

כִּמְחִיצָה עַל גַּבֵּי מְחִיצָה כַּמְּבֹאָר בְּסָעִיף (ו׳) [ח׳]: ח (נו) **אֵינוֹ מוֹעִיל.** דְּלֹא מְהַנֵּי לֵיהּ לַקַּרְפֵּף וְלֹא מִידִי, שֶׁהֲרֵי בְּלֹא זֶה מֻקָּף כְּבָר: (נז) **וְאִם נִבְלְעוּ הַתַּחְתּוֹנוֹת.** שֶׁהָיָה הֶעָפָר רַךְ וְתִחוֹחַ וְנֶחְבַּט הַכֹּתֶל עַד שֶׁלֹּא נִשְׁאַר בָּהּ (נה) עֲשָׂרָה טְפָחִים בְּגֹבַהּ: (נח) **נִתַּר עַל יָדָם.** שֶׁהֲרֵי נַעֲשׂוּ לְשֵׁם דִּירָה מִתְּחִלָּתָן, אֶלָּא שֶׁלֹּא יָכְלוּ לְהַתִּיר עַד עַתָּה שֶׁהָיוּ שֶׁלֹּא לְצֹרֶךְ, אֲבָל עַתָּה שֶׁבְּלֹא הֵם לֵיכָא עֲשָׂרָה בְּגֹבַהּ מְחִיצָה הַיְשָׁנָה, שַׁפִּיר מְהַנֵּי לֵיהּ לַקַּרְפֵּף: (נט) **וְעָשָׂה מְחִיצוֹת.** לָדוּר וּלְהִשְׁתַּמֵּשׁ עַל הַתֵּל: (ס) **אֲפִלּוּ עַל שְׂפָתוֹ.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, דְּלֹא מִבָּעְיָא (נו) אִם הִרְחִיק מִשְּׂפַת הַתֵּל שְׁלֹשָׁה טְפָחִים דִּבְוַדַּאי מוֹעִיל, וְכַמְּבֹאָר בְּסָעִיף ו׳: (סא) **מוֹעִיל.** וְאַף עַל גַּב דִּבְלֹא מְחִיצוֹת אֵלּוּ הֲרֵי יֵשׁ בְּגֹבַהּ הַתֵּל עֲשָׂרָה וְיוֹתֵר, וַהֲרֵי הוּא מֻקָּף מֵאֵלָיו, אַף עַל פִּי כֵן שָׁרִי, דְּכֵיוָן דְּאֵינוֹ דָּר לְמַטָּה בְּעֹמֶק אֶלָּא עַל הַתֵּל בְּגֹבַהּ לְמַעְלָה, הֲרֵי אַדְּרַבָּה מְהַנֵּי לֵיהּ רַק מְחִיצוֹת עֶלְיוֹנוֹת, (נז) וְתַחְתּוֹנוֹת לֹא מְהַנֵּי לֵיהּ וְלֹא מִידֵי, וּכְדִמְסַיֵּם שֶׁהֲרֵי דָּר וְכוּ׳: (סב) **בַּאֲוִיר מְחִיצוֹת.** וְלֹא בָּעִינַן שֶׁיַּעֲשֶׂה כַּמָּה מְחִיצוֹת, אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁבָּנָה מְחִיצָה אַחַת לְשֵׁם דִּירָה סַגִּי, וּשְׁאָרֵי שָׁלֹשׁ מְחִיצוֹת נֶחְשַׁב עַל יְדֵי הַתֵּל גּוּפָא שֶׁהוּא גָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים וּכְדִלְעֵיל בְּסָעִיף ג׳, וַאֲפִלּוּ אוֹתָהּ מְחִיצָה לֹא בָּעִינָן שֶׁיַּעֲשֶׂנָּה עַל פְּנֵי כָּל רֹחַב הַתֵּל, אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁעֲשָׂאָהּ (נח) בְּאֹרֶךְ עֶשֶׂר וּמְעַט יוֹתֵר לְשֵׁם דִּירָה, (נט) סַגִּי, וּכְדִלְעֵיל בְּסָעִיף ו׳: ט (סג) **וְנָטַע רֻבּוֹ.** הוּא הַדִּין (ס) כֻּלּוֹ: (סד) **שׁוּרוֹת שׁוּרוֹת,** אֶלָּא (סה) מְעֹרָבִין: (סה) **אֵינָם מְבַטְּלִים.** הַדִּירָה, דַּעֲבִידֵי אִינְשֵׁי לִנְטֹעַ אִילָנוֹת בַּחֲצֵרוֹת כְּדֵי לְהִסְתּוֹפֵף בְּצִלָּן: (סו) **הַזְּרָעִים מְבַטְּלִים הַדִּירָה.** דְּבְזַרְעוֹנִים לֹא דַּיְרֵי אִינְשֵׁי וְהָוֵי לֵיהּ גִּנָּה, וְאָסוּר לְטַלְטֵל אַף בַּשֶּׁאֵינוֹ נִזְרַע, דְּבָטֵל לֵיהּ (סג) לְגַבֵּי רֻבּוֹ וּכְזָרַע כֻּלּוֹ דַּמְיָא: (סז) **אֲפִלּוּ אֵין בָּהֶם וְכוּ׳.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר בְּשֶׁטַח מְקוֹם הַזְּרִיעָה וּבֵית סָאתַיִם אֵינוֹ צָרִיךְ לְהֶקֵּף דִּירָה, אֲפִלּוּ הָכִי אָסוּר, דְּכֵיוָן דְּמִעוּט בָּטִיל לְגַבֵּי רֹב, הֲרֵי הוּא כְּאִלּוּ כֻּלּוֹ נִזְרַע, וּבְכֻלּוֹ הָא אִיכָּא יוֹתֵר מִבֵּית סָאתַיִם: (סח) **אֶלָּא סָאתַיִם.** וְהוּא הַדִּין (סג) פָּחוֹת, כֵּיוָן שֶׁהֵם הָרֹב, וּבְיַחַד עִם הַמִּעוּט

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ח (נס) **כְּבָר כָּתַבְנוּ בְּסִימָן זֶה כַּמָּה פְּעָמִים דָּבָר זֶה, וְכֵן מְבֹאָר בְּרִיטְבָּ״א** (כה. ד״ה עשה) **לְהַדְיָא שֶׁכָּל שֶׁמּוֹסִיף מְעַט וְהִשְׁלִימוֹ לַעֲשָׂרָה, סַגִּי,** וּמִדִּבְרֵי הָרַמְבַּ״ם (שם ה״ט) בְּדִין זֶה מַשְׁמַע קְצָת שֶׁלֹּא כִּדְבָרֵינוּ, וּכְבָר עָמַד בָּזֶה בְּתוֹרַת חַיִּים (כה. ד״ה נבלעו), וְכִדְבָרֵינוּ מוּכָח בְּסָעִיף ב׳ בְּהַגָּ״הּ: (נו) פָּשׁוּט, וְכֵן מְבֹאָר בְּתוֹסָפוֹת (שם ד״ה שאם) וּבְבֵית יוֹסֵף (ד״ה בנה): (נז) רַשִׁ״י (שם ד״ה הואיל): (נח) רֹא״ש (שם סי״ד) וְרַבֵּנוּ יְרוּחָם (ני״ב ח״ד): (נט) **וּלְהַפּוֹסְקִים שֶׁהֵבֵאנוּ שֶׁם בְּבֵאוּר הֲלָכָה** (ד״ה באורך) **דְּבָעִינַן כֹּתֶל שָׁלֵם, גַּם הָכָא הוּא כֵּן, וְכֵן כָּתַב בְּרִיטְבָּ״א** (שם ד״ה גירסת) **לְהַדְיָא:** ט (ס) פָּשׁוּט: (סא) וּלְאַפּוּקֵי מִמַּאן דְּאָמַר בַּגְּמָרָא (כד.) וְהוּא שֶׁעֲשׂוּיִין שׁוּרוֹת שׁוּרוֹת וְנָאָה לָשֶׁבֶת שֶׁם: (סג) רַשִׁ״י (שם ד״ה בטיל): (סג) מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יא) וְהַגְּרָ״א (ד״ה אפי׳ אין) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים:

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

(סט) [פ]נִזְרַע מִיעוּטוֹ, (ע) אִם אֵין בּוֹ אֶלָּא סָאתַיִם (עא) מֻתָּר, (עב) יוֹתֵר מִסָּאתַיִם, (ט) אָסוּר: י (עג) [צ]מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ (י) גִּנָּה בַּחֲצֵרוֹ, אִם הוּא רֹב הֶחָצֵר, (עד) אֲפִלּוּ אֵין בָּהּ (עה) אֶלָּא בֵּית סָאתַיִם, (עו) לֹא יְטַלְטֵל (עז) מִמֶּנּוּ וּמִן הֶחָצֵר (יא) לַבַּיִת. (עח) וְאִם הוּא יוֹתֵר מִסָּאתַיִם, לֹא יְטַלְטֵל בָּהּ וּבֶחָצֵר (עט) אֶלָּא בְּאַרְבַּע אַמּוֹת. וְאִם הִיא מִעוּט הֶחָצֵר, (פ) מַה שֶּׁיֵּשׁ בָּהּ יוֹתֵר מִסָּאתַיִם (פא) אוֹסֵר כָּל (יב) הֶחָצֵר, וְאִם יֵשׁ בָּהּ סָאתַיִם אוֹ פָּחוֹת (פב) אָסוּר לְהוֹצִיא (יג) (פג) מִמֶּנָּה לַבַּיִת: יא [ק]קַרְפֵּף יוֹתֵר מִבֵּית סָאתַיִם שֶׁהֵקַף

פ שֶׁם וּכְלִשְׁנָא בַּתְרָא לְקַלָּא. רא״ש (שם) וְרַמְבַּ״ם בְּפֶרֶק ט״ז (ה״ו). צ טוּר לְדַעַת הָרַ״מ. ק שֶׁם כ״ד (ע״א) כְּרָבָא.

בְּאֵר הֵיטֵב

וְעַיֵּן יַד אַהֲרֹן (סק״א): (ט) אָסוּר. דְּהָוֵי לֵיהּ כַּרְמְלִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב סִימָן שע״ב סָעִיף ב׳, וּמַה שֶּׁלֹּא נִזְרַע הָוֵי כְּחֶצֵר, וּפְרוּצִין זֶה לָזֶה שֶׁאֵין מְחִיצָה בֵּינֵיהֶם, וְהָוֵי לֵיהּ כְּנִפְרָץ בְּמִלֹּאוֹ לְמָקוֹם הָאָסוּר: י (י) גִּנָּה. פֵּרוּשׁ, וְאֵין גָּדֵר בֵּין הֶחָצֵר וּבֵין הַגִּנָּה. וְאִם יֵשׁ גָּדֵר בֵּינֵיהֶם, הַחִלּוּק הוּא בָּזֶה בַּגִּנָּה עַצְמָהּ, דְּאִם הַגִּנָּה יוֹתֵר מִסָּאתַיִם אָסוּר לְטַלְטֵל מֵחָצֵר לְתוֹכָהּ בְּכָל גַּוְנָא, וְאִם הִיא סָאתַיִם אוֹ פָּחוֹת מֻתָּר לְטַלְטֵל בְּתוֹכָהּ אֲפִלּוּ כֻּלָּהּ וּמִן הֶחָצֵר לְתוֹכָהּ, בְּכֵלִים שֶׁשָּׁבְתוּ בֶּחָצֵר אֲבָל לֹא בְּכֵלִים שֶׁשָּׁבְתוּ בַּבַּיִת. עַל כֵּן רָאוּי שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל אוֹ לִשְׁתּוֹת בְּגִנָּה בְּשַׁבָּת, דְּאִי אֶפְשָׁר לִזָּהֵר בָּזֶה, וּכְבָר זָכַר רַמָּ״א בְּסִימָן של״ו סָעִיף ג׳ מִזֶּה לֶאֱסֹר מִטַּעַם אַחֵר, עַיֵּן שֶׁם, וַאֲפִלּוּ לְטַלְטֵל סַכִּינִים אוֹ מַפְתֵּחַ בַּחֲגוֹרוֹ מֵחָצֵר לַגִּנָּה, אָסוּר, דְּהָוֵה כֵּלִים שֶׁשָּׁבְתוּ בַּבַּיִת, וְכָאן לֹא שַׁיָּךְ הֵקֵף לְדִירָה דִּזְרָעִים מְבַטְּלִים הַדִּירָה, וְהַרְבֵּה נִכְשָׁלִים בָּזֶה. טַ״ז (סק״ה): (יא) לַבַּיִת. דְּשֶׁמָּא זְרָעִים מְבַטְּלִין דִּירַת חָצֵר, וְהָוֵי לֵיהּ כֻּלּוֹ קַרְפֵּף, וַאֲפִלּוּ הֵן שֶׁל אָדָם אֶחָד אָסוּר לְטַלְטֵל לַבַּיִת. בֵּית יוֹסֵף, רִיטְבָּ״א (כג: ד״ה ולא). וְהַגִּנָּה וְהֶחָצֵר מִצְטָרְפִין. בֵּית יוֹסֵף, מָרְדְּכַי (סי׳ תפה): (יב) הֶחָצֵר. דְּהָוֵי לֵיהּ כַּרְמְלִית, וְחָצֵר נִפְרָץ בְּמִלּוּאָהּ: (יג) מִמֶּנָּה. מַשְׁמַע, אֲבָל מֵהֶחָצֵר לַבַּיִת מֻתָּר, אַף עַל גַּב דְּהַגִּנָּה

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

דְּאוֹרַיְיתָא בֵּין מִמָּקוֹם אֶחָד בֵּין מִשְּׁנֵי מְקוֹמוֹת, אֲבָל אִם הַזָּרוּעַ מוּעָט וְאִם נִצְטָרֵף כָּל הַזָּרוּעַ יִהְיֶה יוֹתֵר מִסָּאתַיִם, אֲבָל אֵין בֵּית סָאתַיִם בְּמָקוֹם אֶחָד וַאֲפִלּוּ אִם אֵין בֵּינֵיהֶם שְׁלֹשָׁה טְפָחִים, יֵשׁ לְהָקֵל דְּלֹא אָמְרִינַן לָבוּד, שֶׁהַגְּבוּל שֶׁבֵּין עֲרוּגָה לַעֲרוּגָה לְהִלּוּךְ הוּא עָשׂוּי, הִלְכָּךְ לֹא אָמְרִינַן לָבוּד, וְעַיֵּן שֶׁם מַה שֶּׁכָּתַב עַל דִּבְרֵי הַדְּבַר שְׁמוּאֵל סִימָן רנ״ט:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

יֵשׁ יוֹתֵר מִבֵּית סָאתַיִם: (סט) נִזְרַע מִיעוּטוֹ. נִרְאֶה דְּהוּא הַדִּין (סד) מֶחֱצָה עַל מֶחֱצָה: (ע) אִם אֵין בּוֹ. רְצוֹנוֹ לוֹמַר בַּמָּקוֹם הַזָּרוּעַ: (עא) מֻתָּר. דְּאֵין כֹּחַ בַּמִּעוּט לְבַטֵּל הָרֹב שֶׁהֵקֵף לְדִירָה, וְהַמִּעוּט עַצְמוֹ (סה) גַּם כֵּן מֻתָּר, דְּלוּ יְהֵא דִּלְגַבֵּי דִּידֵהּ נִתְבַּטֵּל הַמְּחִיצוֹת שֶׁהֵקְפוּ לְדִירָה, גַּם כֵּן לָאו מִידִי הוּא, דְּהָא בֵּית סָאתַיִם לֹא צָרִיךְ הֶקֵף לְדִירָה: (עב) יוֹתֵר מִבֵּית סָאתַיִם אָסוּר. לְטַלְטֵל בְּכֻלּוֹ, (סו) דְּהַמִּעוּט אָסוּר כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ בּוֹ יוֹתֵר מִבֵּית סָאתַיִם, אֵינוֹ נִתַּר בְּלֹא הֶקֵף לְדִירָה וּזְרָעִים מְבַטְּלִים מְחִיצָה שֶׁל דִּירָה, וְרֹב הַקַּרְפֵּף גַּם כֵּן נֶאֱסַר מִפְּנֵי שֶׁהוּא פָּתוּחַ וּפָרוּץ לַזְּרָעִים שֶׁהוּא מָקוֹם אָסוּר: י (עג) מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ גִּנָּה וְכוּ׳. אַף שֶׁכְּבָר נִתְבָּאֵר כָּל זֶה בַּסָּעִיף הַקּוֹדֵם לְעִנְיַן קַרְפֵּף, מִכָּל מָקוֹם חָזַר הַמְּחַבֵּר וְשָׁנָה דִּין זֶה לְעִנְיַן חָצֵר, לְאַשְׁמוּעִינַן דִּכְשֵׁם שֶׁזְּרָעִים מְבַטְּלֵי מְחִיצוֹת שֶׁל קַרְפֵּף שֶׁהֵקְפוּ לְדִירָה כְּמוֹ כֵן מְבַטְּלֵי מְחִיצוֹת (סז) שֶׁל חָצֵר, וְלֹא אָמְרִינַן דְּחָצֵר חֲשִׁיבָא טְפֵי וְלֹא מִתְבַּטֵּל בִּשְׁבִיל זְרָעִים. וְעוֹד הוֹסִיף לְבָאֵר בְּסָעִיף זֶה לְעִנְיַן טִלְטוּל מִן הֶחָצֵר לַבַּיִת, וּכְמוֹ שֶׁנְּבָאֵר (ס״ק עז): (עד) אֲפִלּוּ אֵין בָּהּ. רְצוֹנוֹ לוֹמַר (סח) בְּכָל הֶחָצֵר: (עה) אֶלָּא בֵּית סָאתַיִם. וְהוּא הַדִּין (סט) פָּחוֹת: (עו) לֹא יְטַלְטֵל וְכוּ׳. דְּבֶחָצֵר בְּעַצְמוֹ בְּוַדַּאי [א]מֻתָּר לְטַלְטֵל בְּכֻלּוֹ, אֲפִלּוּ בְּמָקוֹם הַזְּרָעִים, דְּאַף שֶׁזְּרָעִים מְבַטֵּל מְחִיצוֹת שֶׁל דִּירָה, בָּזֶה שֶׁאֵין בָּהּ אֶלָּא סָאתַיִם הֲרֵי לֹא בָּעִינָן הֶקֵף לְדִירָה: (עז) מִמֶּנָּה וּמִן הֶחָצֵר. דְּכֵיוָן דְּנִתְבַּטֵּל הֶקֵף שֶׁל דִּירָה, הֲרֵי כָּל הֶחָצֵר כְּקַרְפֵּף דְּעָלְמָא שֶׁאָסוּר לְטַלְטֵל מִמֶּנּוּ לַבַּיִת וְכֵן מִן הַבַּיִת לְתוֹכָהּ, וַאֲפִלּוּ בְּקַרְפֵּף (ע) פָּחוֹת מִבֵּית סָאתַיִם, וַאֲפִלּוּ הֵן (עא) שֶׁל אָדָם אֶחָד: (עח) וְאִם הוּא יוֹתֵר וְכוּ׳. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, (עב) כָּל הֶחָצֵר: (עט) אֶלָּא בְּאַרְבַּע אַמּוֹת. כְּדִין כַּרְמְלִית, כֵּיוָן דְּבֵין כֻּלָּהּ יֵשׁ יוֹתֵר מִבֵּית סָאתַיִם וְרֹב הַזְּרָעִים בִּטֵּל שֵׁם דִּירָה מֵחָצֵר, וְכַנַּ״ל בְּסָעִיף ט׳: (פ) מַה שֶּׁיֵּשׁ וְכוּ׳. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, אִם יֵשׁ (עג) בַּמָּקוֹם הַזָּרוּעַ: (פא) אוֹסֵר כָּל הֶחָצֵר. אַף דְּחָצֵר רֹב לְגַבֵּי גִּנָּה, וְלֹא נִבְטַל מִמֶּנּוּ שֵׁם דִּירָה עַל יְדֵי הַזְּרָעִים, אֲבָל עַל כָּל פָּנִים נִבְטַל הֶקֵף דִּירָה לְגַבֵּי זְרָעִים עַצְמָם, וְאָסוּר לְטַלְטֵל שֶׁם כֵּיוָן שֶׁהֵם יוֹתֵר מִבֵּית סָאתַיִם, וּמִשּׁוּם זֶה אָסוּר גַּם בִּשְׁאָר הֶחָצֵר דְּנִפְרָץ הוּא לִמְקוֹם הַזְּרָעִים שֶׁהוּא מָקוֹם אָסוּר: (פב) אָסוּר לְהוֹצִיא וְכוּ׳. דְּבִמְקוֹם הַזְּרָעִים גּוּפָא מֻתָּר לְטַלְטֵל וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסָעִיף ט׳, אֶלָּא דְּעַל כָּל פָּנִים אָסוּר לְהוֹצִיא מִמֶּנָּה לַבַּיִת, כְּדִין קַרְפֵּף שֶׁאֵין מֻקָּף לְדִירָה שֶׁאֵין מְטַלְטְלִים מִמֶּנּוּ לַבַּיִת: (פג) מִמֶּנָּה. וּמַשְׁמַע מִזֶּה (עד) דְּעַל כָּל פָּנִים מֵחֵלֶק הֶחָצֵר שָׁרִי לְטַלְטֵל לַבַּיִת אַף כְּשֶׁיֵּשׁ שִׁעוּר בֵּית סָאתַיִם, כְּדִין כָּל חָצֵר שֶׁמּוֹצִיאִין מִמֶּנּוּ לַבַּיִת. (עה) [ב]וְיֵשׁ אוֹסְרִים בָּזֶה לְהוֹצִיא אַף מֵחָצֵר לַבַּיִת, דְּאַף עַל גַּב דִּבְחָצֵר וְגִנָּה מֻתָּר לְטַלְטֵל, מִכָּל מְקוֹם לְעִנְיַן כְּלֵי הַבַּיִת מִקְרֵי גִּנָּה מָקוֹם הָאָסוּר, שֶׁהֲרֵי אָסוּר לְהוֹצִיא מִמֶּנָּה לַבַּיִת, וּמִמֵּילָא נֶאֱסַר גַּם הֶחָצֵר לְעִנְיַן זֶה, מִשּׁוּם שֶׁהוּא פָּרוּץ וּפָתוּחַ לַגִּנָּה. [ג]וְהֵיכִי שֶׁהַזְּרָעִים פָּחוֹת מִן בֵּית סָאתַיִם, (עו) בְּוַדַּאי אֵין לְהַחְמִיר לְטַלְטֵל מִן הֶחָצֵר לַבַּיִת, וְיֵשׁ מְקִילִין (עז) בִּכְגוֹן זֶה לְטַלְטֵל אַף מִן חֵלֶק הַגִּנָּה גּוּפָא לַבַּיִת וְהוּא הַדִּין מִן הַבַּיִת לַגִּנָּה, וְיֵשׁ לִסְמֹךְ עַל זֶה בִּמְקוֹם הַדְּחָק. וְכָל הַמֻּזְכָּר בְּכָאן

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(סד) פְּשׁוּט בִּסְבָרָא דְּדַוְקָא מִעוּט שֶׁאֵינוֹ נִזְרַע בָּטֵל לְגַבֵּי רֹב, וְכֵן כָּתַב בְּסֵפֶר גְּאוֹן יַעֲקֹב (כג: ד״ה א״ר הונא): (סה) כֵּן כָּתַב הָרַמְבַּ״ם (שם ה״ו) וּשְׁאָרֵי פּוֹסְקִים, וּדְלֹא כְּטַ״ז (סק״ד), וּכְבָר הִשִּׂיגוּהוּ הָאַחֲרוֹנִים: (סו) מְבֹאָר בַּפּוֹסְקִים: י (סז) הָרֹא״ש (שם סעיף יב) מִסְתַּפֵּק בָּזֶה, דְּאֶפְשָׁר מְחִצּוֹת שֶׁל חָצֵר לֹא מִיבְטְלִי מִשּׁוּם זְרָעִים. וְטוּר, אַחַר שֶׁהֵבִיא דְּבָרָיו, כָּתַב וְטוֹב לְהַחְמִיר. וְהַמְחַבֵּר סָתַם בִּפְשִׁיטוּת דְּדִין חָצֵר כְּדִין קַרְפֵּף, וּמִדִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יב) מַשְׁמַע דְּהוּא מֵחֲמַת סָפֵק, [ד]וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי דְּאֵין זֶה סָפֵק, מֵאַחַר שֶׁהָרַשְׁבָּ״א כָּתַב לְהֶדְיָא בַּעֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ (ג א פב) דְּדִין חָצֵר כְּדִין קַרְפֵּף, וְכֵן כָּתַב לְהֶדְיָא הָרִיטְבָּ״א בְּחִדּוּשָׁיו בְּדַף כ״ג (ע״ב) בְּדִינָא דְּרַבִּי יְהוּדָה בֶּן בָּבָא (ד״ה אמר רב הונא) עַיֵּן שֶׁם, וְכֵן מוּכָח בְּפֵרוּשׁ רַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל (כד.) בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל נָטַע רַבּוֹ הֲרֵי הוּא כְּחָצֵר, וּבְיוֹתֵר בְּדַף כ״ה (ע״א) גַּבֵּי מַעֲטוֹ בְּאִילָנוֹת, עַיֵּן שֶׁם בִּדְבָרָיו, וְכֵן מַשְׁמַע מַר״י מִיגַ״ש מוּבָא בַּאֲסַפַּת זְקֵנִים (שיטה מקובצת) בָּבָא בַּתְרָא כ״ד (ע״ב ד״ה ותיפוק) עַיֵּן שֶׁם, וְאִם כֵּן בְּוַדַּאי לֹא מַכְרְעָא סְפֵיקָא דְּרֹא״ש נֶגֶד כָּל הָנֵי רַבְּוָותָא: (סח) מַאֲמַר מָרְדְּכַי (ס״ק יב) וּשְׁאָרֵי מְפָרְשִׁים: (סט) שֶׁם (ס״ק יד), וְכֵן כָּתַב הַגְּרָ״א (ד״ה אפי׳ אין): (ע) כְּדִלְקַמֵּיהּ בְּסוֹף הַסָּעִיף: (עא) מְבֹאָר בַּפּוֹסְקִים: (עב) אַחֲרוֹנִים: (עג) אַחֲרוֹנִים: (עד) מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יד) וְטַ״ז (סק״ו), וְכֵן מְבֹאָר בְּדַרְכֵי מֹשֶׁה (סק״ד)

ליקוטי דברי הרב: א] ובשו״ע הרב (סי״ז) כתב: אבל אם אין בו אלא בית סאתים ונזרע אפילו כולו יש להסתפק אם הזרעים מבטלים הדירה. ב] וכתב בשו״ע הרב (סי״ז) שיש להחמיר כדעה זו. ג] ובשו״ע הרב (סי״ז) נקט כדעת המקילים [ולאו דוקא בשעת הדחק]. ד] ובשו״ע הרב (סי״ז) כתב שהוא ספק אם זרעים מבטלים דירת חצר או רחבה או דוקא דירת קרפף, ומסיים שיש לחמיר בכל זה.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah